עין משפט נר מצוה

בא א מיי' פי"ו מהל' שבת הלכה א סמג לאוין סה:

בב ב מיי' פ"א מהל' טומאת צרעת הל' ב:

(א)דתנן [א]המוציא מרשות לרשות חייב מי לא עסקינן דקא מעייל עיולי וקא קרי ליה הוצאה ודלמא [ב]קא מפיק מרשות היחיד לרשות הרבים אם כן ניתני המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים מאי מרשות לרשות דאפילו מרשות הרבים לרשות היחיד וקא קרי לה הוצאה וטעמא מאי תנא כל עקירת חפץ ממקומו הוצאה קרי לה אמר רבינא מתניתין נמי דיקא דקתני יציאות שבת שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ וקא מפרש הכנסה שמע מינה רבא אמר רשויות קתני רשויות שבת שתים: מראות נגעים שנים שהן ארבעה: [ג]תנן התם [ד]מראות נגעים שנים שהן ארבעה [ה]בהרת עזה כשלג שניה לה כסיד ההיכל [ו]שאת כצמר לבן שניה לה כקרום ביצה (א) א"ר חנינא מאן תנא מראות נגעים דלא כר' עקיבא דאי ר"ע כיון דאמר זו למעלה מזו וזו למעלה מזו א"כ טיהרת סיד היכל מלצרף בהדי מאן ליצרפי' ליצרפיה בהדי בהרת איכא שאת דעדיפא מיניה ליצרפיה בהדי שאת לאו תולדה דידיה הוא אי הכי קרום ביצה נמי בהדי מאן ליצרפי' ליצרפיה בהדי שאת איכא סיד דעדיף מיניה ליצרפיה בהדי סיד לאו בר מיניה הוא

האי

דתנן. [ה]בענין אבות מלאכות המוציא מרשות לרשות: **מי לא עסקינן דקא מעייל עיולי.** דעל כרחך קיימא לן נמי בהא דחייב וקרי ליה המוציא: **הוצאה קרי לה.** (ב) שמוציאה ממקומו: **מתני'.** במסכת שבת [ב:] דייק דהכנסה קרי יציאה דקאמר יציאות השבת שתים וכו' ופירש הכנסה לאלתר דקתני התם [ב.] כיצד העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית דהיינו הכנסה: **תנן התם.** בתחלת מסכת נגעים: [ו]**שנים שהן ארבעה.** מראה לשון זכר הוא להכי תנן להו בלשון זכר כדכתיב (יחזקאל א) מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' וגו': **שנים.** כמוכין שאת ובהרת[ז] דספחת אינו שם נגע כדלקמן[ח] אלא לשון טפל לאחרים: **שהן ארבעה.** יש לך לרבות להם ב' תולדות מרבויא דספחת כדלקמן[ט]: **בהרת עזה כשלג וכו'.** עזה לבנה ביותר ולקמן [ו:] מפרש מנא ליה: **שניה לה כסיד ההיכל.** דאע"ג דלאמר לבן עזה לבנוניתו מסיד על כרחך שאת שהוא אב קרוב אל לבנוניתו של בהרת הוא אלא שגבוה ממנו מעט מתוך שאינו לבן כמוהו וכל דבר שחור נראה גבוה מן הלבן ולפיכך נקרא שאת. והשניות שנתרבו להם סיד וקרום ביצה והסיד לבן מן הקרום ולמטה מן הקרום אינו נגע אלא בוהק וטהור הוא ושני מראות של תולדות הלבנה לאב הלבן [י]והגבוה לאב הגבוה הלכך סיד לבהרת וקרום לשאת וריבה הכתוב את התולדות להצטרף עם אבותיהן[כ] לכגרים שהוא שיעור נגע: **מאן תנא מראות נגעים** גרסינן. ולא גרסינן שנים שהן ארבעה דכולי עלמא הכי אית להו. אלא הכי קאמר מי שנה משנה זו בלשון אבות ותולדות דלא כר' עקיבא דאי כר' עקיבא כיון דאמר לקמן [ו.] מראות נגעים זו למעלה מזו [ל]נשנו כסדר מעלתן השלג והצמר והסיד והקרום ואמרינן לקמן [שם] שכסדר משנתן הן מצטרפין זה לזה ואין אחד מצטרף לגבוה הימנו שתי מעלות אלא מעלה אחת: **אם כן.** דהוא שנאן בלשון אבות ותולדות: **טיהרת.** מראה הסיד מלהצטרף דמדתניא לסיד שניה לבהרת ולא תניא נמי שניה לשאת והרי אף משאת היא פחותה ש"מ סבירא ליה לתנא דלא בת מינה דשאת היא ולא מיצטרפא בהדה ומהשתא בהדי מאן נצרפה אי בהדי בהרת אביה הא איכא שאת שהיא כצמר דעדיפא מינה כלומר נמצאת בהרת למעלה מן הסיד שתי מעלות ור' עקיבא זו למעלה מזו בעי: **נצרפיה בהדי שאת.** שהוא מעלה אחת: **לאו תולדה דידיה**(ג). דהא שקלת לה מיניה ושויתיה מין בהרת ולר' עקיבא הכי איבעי לי' למיתנא בהרת עזה כשלג ושאת כצמר לבן ושניה לה סיד ההיכל וקרום ביצה דנימא למימר כולהו מינא דהדדי נינהו ובהרת ושאת מצטרפין ושאת וסיד נמצא לו צירוף לסיד והכי אמרינן בת"כ בבהרת ושאת דמצטרפי והיה מלמד דמצטרפין זה עם זה[מ] אבל השתא דמחלקת תולדה לזו ותולדה לזו סבירא לן שאין מצטרף כל אחד אלא עם אביו: **אי הכי.** דאית ליה לר"ע דלא מצטרפי לגבוה ממנו שתי מעלות: **קרום של ביצה נמי.** אמאי לא קשיא לך[נ] בהדי מאן נצרפיה אי בהדי שאת אביו איכא סיד דעדיף מיניה הרי השאת גבוה שתי מעלות: **נצרפיה בהדי סיד.** לאו בר מיניה הוא (ד) שאינה תולדה לאב אחד. ומשנינן

האי

מי לא עסקינן דמעייל כו'. ואם תאמר ומאי שנא דתני תולדה דהוצאה משאר תולדות של אבות ועוד תימה דקתני סיפא הרי אלו מ' אבות מלאכות חסר אחת משמע דלא תני שום תולדה וי"ל דודאי המוציא מרשות לרשות עיקרה לא תנא אלא משום הוצאה אלא דכייל הכנסה דרך קצרה ור"ת פי' משום דהוצאה והכנסה גרועות הן והוי חידוש תנא לה להכנסה לתודה בהדה: **וקמפרש** הכנסות לאלתר. ריב"א לא גרים לאלתר דבלא לאלתר מוכח שפיר דלא מיינן לאשכוחי ב' שהן ד' בפנים וכן בחוץ בלא הכנסות ומיהו לפי מאי דפרישית לעיל גרס ליה שפיר: **רבא** אמר רשויות קתני. פי' בקונ' בפ"ק דשבת (דף ב:) יציאות השבת שתים כלומר שתי רשויות רשות הרבים ורה"י ועל ידיהם יש לך ד' איסורים בפנים וד' בחוץ ולפירושו לא ה"ל למיתני וב' שהן ארבע בחוץ אלא ושהן ד' בחוץ לכך מפרש ר"י דה"ק ברשויות שבת יש ב' חיובים שהן ד' בפנים וב' חיובים שהן ד' בחוץ[ס]: **רבא** אמר. יש שמוחקים רב אשי מגירסא דלעיל דתנא הכנסה הוצאה קרי לה דהש"ס לא היה קובע דברי רבא אחר רב אשי דביום שמת רבא נולד רב אשי[ע] ואין למחקו בשביל כך דמילתא דרבא לא קאי לתרוצי קושיות ורבא לא בא אלא ליישב דמתני' דקתני יציאות ולא קתני הוצאות דיציאות משמע מוצאות ומבואות דהיינו רשויות והש"ס קבעה כאן משום דבהכי מיתרצא פירכא דוהא יציאות קתני תדע דאי בא לתרץ מי דוחקו לומר כן הא ע"כ תנא הכנסה הוצאה קרי ליה מההיא דהמוציא מרשות לרשות: **שנים** שהן ד' בהרת כו'. סדר לבנוניתן שלג צמר לבן סיד ההיכל וקרום ביצה והיה נראה לומר דכל למעלה משלג בכלל שלג ומצמר ועד שלג בכלל צמר ומסיד ועד צמר בכלל סיד ומקרום ועד סיד בכלל קרום והוה אתי שפיר הא דתנן במסכת נגעים (פ"א משנה ד) ע"ב מראות דהרבה מראות נגעים יש אבל אין לחלקם לענין צירוף אלא לארבעה אבל קשה דהיכי פריך לקמן ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרף איך היינו מחלקים אותן לד' מראות הללו והיאך הייתי יודע סדר צירופן אם לא מנאם לכך נראה דאין דרך הנגע לבא אלא בד' מראות הללו ואין מראות אחרות בינתיים וכן פירש בקונט' בסמוך וע"ב דחשיב במסכת נגעים חשיב פתיכי או נגעי בתים ובגדים כדפי' במתני' ומיהו אפשר שבכל אחד יש כמה מראות שיש שלגים לבנים זה מזה וכולן מראה שלג וכן צמר לבן נקי בן יומו דמפרש לקמן לבן מצמר אחר והכל מראה צמר וכן סיד וקרום אבל לעולם לא יבא הנגע כ"א בד' מראות הללו: **שאת** כצמר לבן. הש"ס מקצר ומדלג דר"מ דאמר בריש מסכת נגעים שאת כקרום ביצה שניה לה כצמר לבן ונראה דצמר לבן דר"מ לא איירי בנקי בן יומו כמו חכמים אלא צמר שאינו נקי ושחור מסיד דאין סברא דלשאת שהיא שחורה מכולן שתהיה תולדתה לבנה מתולדה דבהרת שהיא לבנה מכולן: **אם** כן טיהרת סיד מלצרף. תימה תקשה נמי ליה טיהרת בהרת מלצרף דאי בהדי סיד איכא צמר דעדיף מסיד ואי בהדי צמר לאו מיניה הוא וכקונטרס פירש דבהרת ושאת שמצטרפים כדדרשינן בת"כ והיה מלמד שמצטרפים זה עם זה וקשה דא"כ תולדות נמי יצטרפו וע"ק דבירושלמי בריש מכילתין אומר רבי יוסי ב"ר בון והיו אין כתוב כאן אלא והיה מלמד שאין מצטרפות זה עם זה תני חזקיה לנגעי צרעת אין כתוב כאן אלא לנגע מלמד שאין מצטרפות ומיהו ההיא גופה תימה דמייתי לה אהך דמסיק התם דמצטרפים ול"ע שם: **טיהרת** סיד ההיכל מלצרף. וא"ת אמאי לא מקשה בפשיטות דמתני' דלא כר' עקיבא דבמתני' קתני שניה כסיד ההיכל משמע דמצטרפין סיד עם השלג אבל לא עם הצמר ולר"ע אדרבה מצטרפת עם הצמר ולא עם השלג שגבוה ממנו ב' מעלות וי"ל דה"פ אם נאמר מתני' ר"ע היא והא דקתני שניה לה כסיד ההיכל לא להצטרף עמהם אלא לומר שתולדה היא ולא תצטרף עם הצמר אע"פ שאין גבוה ממנו כ"א מעלה אחת ור' עקיבא דקתני זו למעלה מזו לא שיצטרף הסיד עם הצמר דהא לאו תולדה היא אלא לומר שלא יצטרף הסיד עם השלג אע"ג דתולדה היא הואיל וגבוה ממנו ב' מעלות א"כ טיהרת סיד ההיכל: **אי** הכי קרום של ביצה נמי. פירוש אא"כ דמתניתין דלא כר' עקיבא שפיר והר"ר משה מאייבר"א פירש אא"ב דר' עקיבא דקאמר זו למעלה מזו מודה נמי דלאב ותולדה דידיה מצטרפין והא דקאמר זו למעלה מזו אתא לאוסופי דאפילו סיד וצמר או סיד וקרום מצטרפין אף על גב דלאו בר מיניה הוא ומתניתין נמי דקתני ושניה לה כו' סבירא לה נמי זו למעלה מזו אלא דאתא לאשמועינן דאפי' שלג וסיד או צמר וקרום שגבוהות זו מזו שתי מעלות מצטרפין הואיל ובר מיניה הוא אתי שפיר דכולהו מצטרפין אהדדי בר משלג וקרום שאין מצטרפין זה עם זה יחד אלא לדידך דפרכת א"כ טיהרת סיד ההיכל אם כן סבירא לך דלרבי עקיבא לעולם לא מצטרפין אלא עם סמוכה מעלה אחת ולמתני' אין מצטרפין אלא אם כן בר מינה ואי אתיא מתניתין כרבי עקיבא לא מצטרפין אלא אב ותולדה דידה שהיא גבוה מעלה אחת א"כ קרום נמי תקשי לך:

אף

רבינו חננאל

תנן התם בתחלת מסכת נגעים מראות נגעים שנים שהן ד'. בהרת עזה כשלג. שניה לה כסיד ההיכל. שאת כצמר לבן. שניה לה כקרום ביצה ואמרינן הא מתניתא דלא כר' עקיבא דאמר מראות נגעים זו למעלה מזו. דאם כן טיהרת סיד ההיכל מלצרף דבהדי מאן נצרפיה כלומר שיעור הבהרת. כדתנן (רפ"ו דנגעים) כגריס הקילקי מרובע מקום הגריס תשע ערשות. מקום ערשה ד' שערות נמצאו ל"ו שערות. עתה אם תהיה בהרת כחצי גריס וחציה כסיד ההיכל אינה מצטרפת לדברי ר' עקיבא דאמר זה למעלה מזה שהרי השאת למעלה מן הסיד של היכל הוא. תצטרף הסיד בהדי שאת לאו תולדה דשאת היא. ואקשינן אי הכי נימא כקרום ביצה נמי בהדי מאן נצרפיה בהדי שאת הרי סיד עדיף מיניה. בהדי סיד תרוייהו תולדות נינהו.

מסורת הש"ס

(א) שבת עג., (ב) ני' יעב"ץ דקא וכ"ה בס"א, (ג) נגעים פ"א מ"א שבת ב:, (ד) שבת נב., (ה) כדפי' הגירסא כמנין, (ו) [שייך לעיל במשנה], (ז) [ויקרא יג], (ח) [דף ו:], (ט) [שם], (י) צ"ל והגבוה, (כ) [לקמן ו.], (ל) צ"ל ונשנו, (מ) [תו"כ תזריע פרשה א], (נ) צ"ל ליה. רש"ל, (ס) [עי' בתוס' דשבת ב: ד"ה רשויות קתני], (ע) [כדאיתא בקדושין עב:].

◆

הגהות הב"ח

(א) גמרא אמר רבא מאן תנא מראות נגעים: (ב) רש"י ד"ה הוצאה וכו' שמוציאו: (ג) ד"ה לאו תולדה דידיה הוא דהא וכו' בת"כ דבהרת ושאת דמיצטרפי דכתיב והיה: (ד) ד"ה נצרפי' וכו' שאין שניהם תולדה לאב:

◆

גליון הש"ס

גמ' תנן התם מראות נגעים. עי' בסוגיא זו בתשובת דברי ריבות סי' כ"ה:

◆

מוסף רש"י

המוציא מרשות לרשות. קחשיב מנין אבות מלאכות בפרק כלל גדול (שבת ב:). מי לא עסקינן דקא מעייל כו'. דהא על כרחך להכנסה נמי חייב כדקתני מתני' העני חייב וקתני המוציא (שם). מתניתין נמי דיקא. דהכנסה נמי קרי הוצאה, דקתני יציאות. ועל כרחיך לא מנית מפרש לה דיציאות לתרוייהו קאמר, ומאי שהן ארבע חיובי ופטורי, דהא מפרש הכנסה ברישא. דקתני כיצד פשט העני את ידו לפנים דהיינו הכנסה וקתני לה בפירושא דיציאות, אלמא הכנסה נמי קרי לה הוצאה (שם). רבא אמר. דקשיא לך לישנא דיציאה בין הכא בין התם רשויות קתני. רשויות שתים, רשות היחיד ורשות הרבים, שהן ארבע בפנים כו' כלומר ועל ידיהן יש לך ארבע איסורין בפנים וכנגדן בחוץ, ומהן לחיוב ומהן לפטור, והואיל דשביעות כולהו לחיובא כדאוקימנא (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com